

Sygn. akt: WA 1/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Marian Buliński (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej ppłk Macieja Nowaka
w sprawie z wniosku R.S. o zadośćuczynienie, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej
na rozprawie w dniach 9.03.2016 r., 6.07.2016 r., 19.12.2016 r., 6.04.2017 r. i w
dniu 24 kwietnia 2017 r. apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni
od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 19 marca 2015 r., sygn. akt
Żo .../15

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

**II. koszty sądowe postępowania odwoławczego ponosi Skarb
Państwa;**

**III. dowody rzeczowe złożone przez R. S., opisane w protokole
rozprawy apelacyjnej z dnia 9 marca 2016 r., zwrócić
wnioskodawczyni.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 17 grudnia 1983 r. zastosował wobec W. S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania w związku z zarzutem dopuszczenia się przestępstwa określonego w art. 282 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. i w zb. z art. 273 § 2 k.k. W śledztwie zarzucono W. S. ponadto popełnienie przestępstwa określonego w art. 132 k.k. W dniu 27 lipca 1984 r. Prokurator Marynarki Wojennej w G. na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 lipca 1984 r. o amnestii umorzył postępowanie przygotowawcze wobec W. S. i w tym samym dniu uchylono wobec niego zastosowany środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. W dniu 3 czerwca 1989 r. W. S. zmarł.

Naczelny Prokurator Wojskowy postanowieniem z dnia 3 marca 1993 r. zmienił wyżej wymienione postanowienie o umorzeniu śledztwa w części dotyczącej podstawy umorzenia przez przyjęcie na podstawie art. 11 pkt 1 k.p.k., że W.S. nie popełnił zarzucanych mu przestępstw.

W dniu 14 października 1993 r. pełnomocnik R.S. złożył wniosek o zasądzenie kwoty 50 000 000 zł tytułem odszkodowania i 100 000 zł zadośćuczynienia (kwoty przed denominacją) z powodu niesłusznego tymczasowego aresztowania W.S..

Postanowieniem Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 20 kwietnia 1994 r., sygn. akt Żo .../93, na podstawie art. 487 § 4 k.p.k. oraz art. 490 § 1 pkt 1 k.p.k., zasądzone tytułem odszkodowania za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie W.S., m.in. na rzecz R. S. kwotę 13 906 000 zł (k. 105-108). Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 21 lipca 2008 r. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie zasądzenia zadośćuczynienia z wniosku R. S. z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania W.S.. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 16 września 2008 r. sygn. akt: WZ 55/08, po rozpoznaniu zażalenia wnioskodawczyny, uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P..

W toku rozprawy przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. w dniu 7 stycznia 2009 r. wnioskodawczyni, popierając wniosek o zadośćuczynienie, domagała się zasądzenia kwoty 50 000 zł (k. 65-66), która to kwota miała być podzielona na 3 części, tj. na wnioskodawczynię i 2 dzieci zmarłego W.S..

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. prawomocnym wyrokiem z dnia 7 stycznia 2009 r., sygn. akt: Żo .../08, na podstawie art. 8 ust. 1 i 1a w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.), po rozpoznaniu sprawy z wniosku Renaty H. S. o zasądzenie zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego aresztowania jej męża W.S. postanowieniami Prokuratora Rejonowego w G. z dnia 17 grudnia 1983 r., sygn. akt IV Ds. .../83 oraz b.Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 12 czerwca 1984 r., sygn. akt Z-.../84, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. S. kwotę 8 333,33 zł, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z niesłusznego aresztowania jej męża W.S. cyt. wyżej orzeczeniami.

Mając na uwadze szereg okoliczności związanych z tymczasowym aresztowaniem W.S. (przerwanie leczenia ciężkiego schorzenia kardiologicznego, uniemożliwienie kontaktu z żoną i dwojgiem nieletnich dzieci, fakt pobicia przez współwięźnia i doznanie licznych obrażeń ciała) Sąd meriti, jako adekwatną przyjął maksymalną kwotę zadośćuczynienia (25 000 zł) określoną w ustawie z dnia 19 września 2007 r. (Dz.U. Nr 191, poz. 1372) o zmianie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu (...).

W związku z tym, że W.S. miał na utrzymaniu, oprócz żony R.S., także dzieci: M. i E. S., zasądzona kwota zadośćuczynienia na rzecz R. S. była rezultatem podzielenia kwoty 25 000 zł przypadającej na trzy osoby uprawnione do zadośćuczynienia. Ponadto prawomocnym wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt Żo .../09, na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1, ust. 1a ustawy o uznaniu za nieważne (...), zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców E. S. i M. S. kwoty po 8.333,33 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (k.90-92).

W dniu 1 sierpnia 2014 r. do Sądu Okręgowego R. S. złożyła wniosek o zasądzenie kwoty 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z oczywiście niesłusznego aresztowania W.S., powołując się na niekonstytucyjność art. 8 ust. 1 cyt. Ustawy z 23.02.1991 r. o uznaniu (...).

W wyniku podjętych czynności procesowych w dniu 14 października 2014 r. pełnomocnik R.S. złożył wniosek o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 stycznia 2009 r.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono w pierwszej kolejności fakt, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., P 21/09, stwierdzono niezgodność art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne (...), dodany ustawą z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne (Dz.U. Nr 191, poz. 1372) z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W tej sytuacji, zdaniem wnioskującego, ustawowe ograniczenie maksymalnej kwoty odszkodowania i zadośćuczynienia przestało funkcjonować w obrocie prawnym.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 5 stycznia 2015 r. (WO 12/14) wznowił postępowanie w sprawie W.S., uchylił zaskarżony wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 stycznia 2009 r. (Żo .../08) i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P..

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 19 marca 2015 r. (Żo .../15) zasądził kwotę 18 333,33 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z niesłusznego aresztowania jej męża W.S. postanowieniami Prokuratora Rejonowego w G. z dnia 17 grudnia 1983 r. (sygn. akt 4 Ds. .../83), b. Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 12 czerwca 1984 r. (sygn. akt Z-.../84), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od prawomocności orzeczenia, w razie zawinionej zwłoki w zapłacie, przy czym na poczet zasądzzonego zadośćuczynienia zaliczył

kwotę 8 333,33 zł zasądzoną wyrokiem z dnia 7 stycznia 2009 r. Wojskowego Sądu Okręgowego w P. (sygn. akt Żo .../08), która została wypłacona w dniu 26 lutego 2009 r.

Nadto w pkt. II w pozostałej części żądanie oddalił, a w pkt. III orzekł, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa. Sąd, uwzględniając występujące w sprawie okoliczności (pozbawienie możliwości kontynuowania leczenia kardiologicznego, brak zapewnienia bezpieczeństwa osobistego, co skutkowało pobiciem przez współwięźnia) uznał, że kwotą adekwatną z tytułu zadośćuczynienia będzie kwota 55 000 zł, a zważywszy, że legitymację do dochodzenia roszczeń z tego tytułu posiadają 3 osoby, zasądził na rzecz wnioskodawczynie 18 333,33 zł.

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawczynie, zarzucając temuż orzeczeniu naruszenie:

1. art. 7 i 424 k.p.k. oraz art. 233 § 1 k.p.c. przejawiające się w przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i w następstwie tego dokonanie błędnych ustaleń faktycznych odnośnie braku związku przyczynowego pomiędzy nieleczoną w areszcie ciężką chorobą kardiologiczną W.S., a jego przedwczesną śmiercią w dniu 03.06.1989 r.,
2. art. 6 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie,
3. art. 446 § 6 k.c. poprzez bezpodstawne pominięcie przy ustalaniu należnego zadośćuczynienia – niezależnie od krzywdy wyrządzonej W. S. – krzywdy jakiej doznała wnioskodawczynie wskutek bezpodstawnego pozbawienia wolności i związanej z tym śmiercią jej małżonka,
4. art. 445 § 2 k.c. przez rażące zaniżenie wysokości należnego wnioskodawczynie zadośćuczynienia będące następstwem pominięcia, względnie powierzchownego omówienia zaistniałych w sprawie faktów, w sytuacji gdy prawidłowe rozważenie wszystkich okoliczności sprawy dawało podstawy do ustalenia należnego wnioskodawczynie zadośćuczynienia w wysokości dochodzonej we wniosku,

5. prawa procesowego – art. 626 § 1 i 632 pkt 2 k.p.k. poprzez nie zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W oparciu o to skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II i III poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni R.S. kwoty 231.666,67 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z niesłusznego aresztowania jej męża W.S. postanowieniami Prokuratora Rejonowego w G. z 17.12.1983 r. (sygn. akt 4 Ds. .../83), b. Sądu Marynarki Wojennej w G. z 12.06.1984 r. (sygn. akt Z-.../84) oraz związanego z tym jego zgonem wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się orzeczenia z jednoczesnym zasądzeniem kosztów zastępstwa procesowego za I instancję według norm przepisanych ewentualnie
2. uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt II i III w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że „pozytywne ustalenia istnienia powyższego związku przyczynowego (między nieleczoną w areszcie chorobą kardiologiczną W.S. a jego śmiercią w dniu 3.06.1989 r.) otwiera – niezależnie od zadośćuczynienia należnego W. S. – prawo ubiegania się o zasądzenie stosownego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę bezpośrednio przez Renatę Skibińską, a to na podstawie art. 446 § 4 k.c.”

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 13 lipca 2015 r. (WA 7/15):

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 620 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 1 i 2, § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni R.S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w

postępowaniu przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P., a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy,

2. kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Kasację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawczynie, zaskarżając wymieniony wyrok w pkt 1., utrzymującym w mocy wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 19.03.2015 r. w części dotyczącej oddalenia wniosku R.S. o zapłatę dalszej kwoty 231 666,67 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zarzucając orzeczeniu Sądu Najwyższego w zaskarżonej części rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1.prawa procesowego – art. 2 § 2, 7, 167, 193 § 1, 410 i 424 k.p.k. poprzez;

a) bezpodstawne ustalenie, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy zastosowaniem tymczasowego aresztowania a zgonem W.S.,

b) nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłych w przedmiocie ustalenia przyczyn zgonu W.S. oraz jego związku z tymczasowym aresztowaniem,

2. prawa materialnego – art. 6 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez bezpodstawne obarczanie wnioskodawczynie obowiązkiem dostarczenia bliżej nie określonego „orzeczenia o niepełnosprawności W.S.”,

3. prawa materialnego:

a) art. 8 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz art. 445 § 2 k.c. przez rażące zaniżenie wysokości należnego wnioskodawczynie zadośćuczynienia,

b) art. 446 § 6 k.c. poprzez bezpodstawne pominięcie przy ustalaniu należnego zadośćuczynienia – niezależnie od krzywdy wyrządzonej W. S. – krzywdy jakiej doznała wnioskodawczynie wskutek bezpodstawnego pozbawienia wolności i związanej z tym śmiercią jej małżonka.

W oparciu o to skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Najwyższego Izby Wojskowej z dnia 13.07.2015 r. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania z jednoczesnym zasądzeniem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

W odpowiedzi na kasację prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy w powiększonym składzie, wyrokiem z dnia 5 stycznia 2016 r. (WK 10/15) uchylił zaskarżony wyrok w zaskarżonej części i przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu – Izbie Wojskowej do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że ponownie rozpoznając sprawę przez pryzmat apelacji pełnomocnika wnioskodawczynie, Sąd odwoławczy obowiązany będzie do kompleksowej oceny zaskarżonego wyroku, po rozważeniu wszystkich zarzutów środka odwoławczego, również z uwzględnieniem okoliczności zawartych w jego uzasadnieniu, a w szczególności wypowiedzieć się na temat dowodów pominiętych – wg skarżącego – w procesie oceny przez Sąd pierwszej instancji, w tym poddać dogłębnej analizie treść pisma sygnowanego przez lek. med. R. S. w powiązaniu z dokumentacją lekarską zgromadzoną w aktach sprawy. W razie potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego co do głównego problemu wymagającego rozstrzygnięcia, tj. ewentualności wystąpienia związku przyczynowego między warunkami pobytu W.S. w areszcie, podejmowanym w tym czasie leczeniem a jego śmiercią w dniu 3 czerwca 1989 r., Sąd ten powinien podjąć próbę zgromadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej przebiegu leczenia męża wnioskodawczynie po opuszczeniu aresztu śledczego i w razie konieczności uzyskania wiadomości specjalnych – dopuścić dowód z opinii biegłego (zespołu biegłych).

Przy ponownym rozpoznaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawczynie Sąd Najwyższy, jako Sąd odwoławczy, przeprowadził postępowanie dowodowe i zgodnie z wnioskami wnioskodawczynie zażądał od ośrodków medycznych, które

brały udział w leczeniu W.S. dokumentacji medycznej. Poza dokumentacją leczenia W.S. dostarczoną przez wnioskodawczynię uzyskano jedynie z Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w G. kserokopie wpisów do Księgi Głównej Chorych w 1989 r. (L.p. 984, 1464), gdyż dokumentacja medyczna z tego okresu została już, zgodnie z prawem, zniszczona. Z dokumentacji tej wynika (k. 1464), że W.S. przyjęto do tego szpitala w dniu 2.05.1989 r. z rozpoznaniem lekarskim rak kąticy oraz, że zmarł w szpitalu w dniu 3.06.1989 r.

Sąd odwoławczy dopuścił na wniosek wnioskodawczyni dowód z zeznań R. S. na okoliczność związaną ze stanem zdrowia W.S. w okresie od pobytu w Areszcie Śledczym w G. do chwili jego zgonu i zlecił jego przeprowadzenie przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w G.

W dniu 15 grudnia 2016 r. na zgodny wniosek stron Sąd odwoławczy dopuścił dowód z opinii biegłego kardiologa na okoliczność związku przyczynowego między warunkami pobytu W.S. w Areszcie Śledczym w G., podejmowanym w tym czasie leczeniem a śmiercią w dniu 3.06.1989 r.

W wydanej opinii z dnia 12 lutego 2017 r. biegły kardiolog nie stwierdził związku przyczynowego między pobytom W.S. w Areszcie Śledczym w G. w okresie od 17 grudnia 1983 r. do 27 lipca 1984 r. a jego śmiercią w dniu 3 czerwca 1989 r. w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w G.

W piśmie procesowym z dnia 10 marca 2017 r. pełnomocnik wnioskodawczyni, nie zgadzając się z treścią opinii biegłego, podniósł szereg okoliczności wymagających wiedzy specjalnej dotyczącej leczenia kardiologicznego.

Mając to na uwadze Sąd odwoławczy dopuścił dowód z pisemnej opinii uzupełniającej biegłego lekarza kardiologa.

W opinii uzupełniającej z dnia 4.04.2017 r., biegły odniósł się do okoliczności podniesionych przez pełnomocnika wnioskodawczyni w piśmie procesowym z dnia 20 marca 2017 r. i podtrzymał wnioski zawarte w opinii biegłego z dnia 13 lutego 2017 r.

Na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2017 r. wnioskodawczyni wniosła o uwzględnienie apelacji swego pełnomocnika, a prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rację ma skarżący jedynie co do tego, że Sąd pierwszej instancji przedwcześnie uznał brak związku przyczynowego między pobytem W.S. w Areszcie Śledczym w G. (od 17.12.1983 r. do 27.07.1984 r.) a jego śmiercią w dniu 3.06.1989 r. W aktach sprawy znajdowało się bowiem pismo sygnowane przez lek. med. R. S., z którego wynikało, że jej zdaniem przyczyną śmierci W.S. była nieleczona w areszcie jego choroba kardiologiczna. Należało treść tego pisma ocenić jako sygnał o możliwym dowodzie o przyczynie śmierci W.S.. Co prawda R. S. w przedmiotowej sprawie nie występowała w charakterze biegłego sądowego i nie mogła w tym charakterze wystąpić z uwagi na powiązania rodzinne (żona brata zmarłego) tym niemniej zasygnalizowana została potrzeba sprawdzenia czy zaistniał związek przyczynowy między pobytem w areszcie a śmiercią W.S..

Wypełniając zalecenia Sądu kasacyjnego Sąd Najwyższy, działając jako sąd odwoławczy, przeprowadził postępowanie dowodowe, które doprowadziło do uzupełnienia dokumentacji medycznej, zeznań w charakterze świadka R. S., a także opinii biegłego sądowego lekarza kardiologa.

W świetle tych opinii (także uzupełniającej) wynika jednoznacznie, że skutecznym i efektywnym leczeniem istotnej wady zastawkowej jest zabieg operacyjny, stosowane przed aresztowaniem leczenie farmakologiczne nie miało wpływu na przebieg wady zastawkowej serca, zatem częściowe odstawienie tego leczenia nie miało wpływu na ewentualną progresję choroby.

Biegły jednoznacznie odpowiedział na zadane pytania, że nie stwierdził związku przyczynowego między pobytem W.S. w Areszcie Śledczym w G. w okresie od 17 grudnia 1983 r. do 27 lipca 1984 r. a jego śmiercią w dniu 3 czerwca 1989 r. w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w G.

Opinia ta zdaniem Sądu jest pełna i jasna, należycie uzasadniona oraz nie zawiera wad wskazanych w art. 201 k.p.k. Faktem jest, że biegły pozostaje w zatrudnieniu w Wojskowym Instytucie Medycznym. Przedstawione przez pełnomocnika wnioskodawczynie twierdzenia, że taki stosunek pracy „wyklucza” bezstronność i niezależność, natomiast charakteryzuje się swego rodzaju „podległością” biegłego, są całkowicie dowolne i nie znajdują jakiegokolwiek uzasadnienia.

Z dostępnych dowodów wynika, że prawdopodobną przyczyną śmierci W.S. była choroba nowotworowa przewodu pokarmowego. Wynika to z dokumentacji przesłanej z Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w G. o rozpoznaniu lekarskim – raka kątnicy, a także z zeznań wnioskodawczynie z dnia 23 listopada 1993 r., z których wynika, że u W.S. rozpoznano nowotwór jelita grubego.

Wymienione okoliczności, po uzupełnieniu postępowania dowodowego, przekonują o zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji o braku związku przyczynowego pomiędzy pobytem w Areszcie Śledczym W.S. i jego śmiercią w dniu 3 czerwca 1989 r., a także o niezasadności zarzutu określonego w pkt. 1. apelacji.

Zarzut opisany w pkt. 2. apelacji, sprowadzający się do obrazu art. 6 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie, przez obarczanie wnioskodawczynie przedstawianiem dowodów na poparcie swych tez, wobec przeprowadzenia przez sąd odwoławczy uzupełniającego postępowania dowodowego stracił swą aktualność, a tym samym stał się niezasadny. W przeprowadzonym uzupełniającym postępowaniu dowodowym sąd odwoławczy poszukiwał wszelkich dowodów dotyczących stanu zdrowia W.S. w okresie od pobytu w areszcie śledczym do jego śmierci w 1989 r., uzyskując jedynie dokumentację z Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący (pełnomocnik wnioskodawczynie) zaznaczył, że „pozytywne ustalenia istnienia powyższego związku przyczynowego (między nieleczoną w areszcie chorobą kardiologiczną W.S. a jego śmiercią w dniu 3.06.1989 r.) otwiera – niezależnie od zadośćuczynienia należnego W. S. – prawo

ubiegania się o zasądzenie stosownego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę bezpośrednio przez R. S., a to na podstawie art. 446 § 4 k.c. Skoro jednak nie spełniła się ta przesłanka (nie zaistniał związek przyczynowy między pobytem w areszcie W.S. a jego śmiercią 5 lat później) to w świetle tej części uzasadnienia apelacji zarzuty wymienione w pkt. 3. i 4. apelacji stały się bezprzedmiotowe.

Zauważyć jednak należy, że w przedmiotowej sprawie postępowanie o zadośćuczynienie prowadzone było na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 2015 r., poz.1583). Wnioskodawczyni jako małżonka zmarłej osoby uprawnionej może dochodzić tylko roszczeń należnych W. S., wynikających z oczywiście niesłusznego aresztowania. Sąd Najwyższy aprobuje pogląd wyrażony w tej kwestii przez Sąd Najwyższy Izbę Wojskową w wyroku z dnia 5.01.2015 r. - WA 32/14 (Lex omega 42/2015), że „artykuł 8 ust. 1 ustawy lutowej nie przewiduje samodzielnych roszczeń dla małżonka, dzieci i rodziców represjonowanego. Stanowi jedynie o przejściu na te osoby jego uprawnień. Punktem wyjścia dla wysokości właściwego roszczenia przyznanego małżonkowi, dzieciom i rodzicom zmarłego poszkodowanego, jest wysokość roszczenia, które przysługiwałoby zmarłemu”.

Nie jest także zasadny zarzut określony w pkt. 4. apelacji rażącego zaniżenia wysokości należnego wnioskodawczyni zadośćuczynienia będącego następstwem pominięcia, względnie powierzchownego omówienia zaistniałych faktów. Sąd pierwszej instancji na k. 3-5 szeroko odniósł się do wszystkich okoliczności wpływających na wysokość zadośćuczynienia, trafnie nie przyjmując zaistnienia związku przyczynowego między pobytem W.S. w Areszcie Śledczym a jego śmiercią 5 lat później.

Sąd pierwszej instancji zauważył także, że wnioskodawczyni w różnym czasie domagała się zadośćuczynienia różnej wielkości, a wynikającego z tego samego zdarzenia, tj. oczywiście niesłusznego aresztowania jej męża. Ta konstatacja jest zasadna, bowiem należy wskazać, że w dniu 14 października 1993 r. wnioskodawczyni domagała się 10 000 zł zadośćuczynienia, w dniu 7 stycznia 2009 r. domagała się zasądzenia kwoty 50 000 zł zadośćuczynienia, a w dniu 1

sierpnia 2014 r. kwoty 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia, nie uzasadniając powodów tej progresji.

Przy miarkowaniu kwoty zadośćuczynienia sąd winien oznaczać je współmiernie, stosownie do realiów społecznych i baczyć, by z jednej strony kwota ta nie była rażąco niska, a z drugiej niewspółmiernie wygórowana. Zdaniem Sądu Najwyższego zasądzona kwota zadośćuczynienia przysługująca osobom uprawnionym w wysokości 55 000 zł jest współmierna do rozmiaru krzywdy jaka spotkała W.S. i dlatego zarzut ten (zaniżenia wysokości zadośćuczynienia określony w pkt. 4. apelacji) nie jest zasadny.

Odnosnie zarzutu określonego w pkt. 5. apelacji prawomocnie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2015 r. (WA 7/15) i ta część wyroku nie była skarżona kasacją.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

kc